

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sancti Bonaventuræ Episcopi Cardinalis Albanensis,
Seraph. Doctoris Ecclesiæ, Speculum Disciplinæ, Et
Profectus Religiosorum: Libelli ad pietatem vtilissimi**

**Bernardus <de Bessa>
Bonaventura <Heiliger>**

Antverpiæ, 1591

De speciebus tentationum. Cap. II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53148](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53148)

tentatione recoleret priorum dulcedinē quam expertus erat, & rediret ad Dominum quem tam amabilem senserat, ne diffidens & deficienti desperaret. Sic filiis Israël prius manna in deserto datur, & postea longo itinere & certamine fatigantur.

Exod. 16, 14

De speciebus tentationum.

CAP. II.

Tentatio
à privatio-
ne conso-
lationis.
Psal. 117, 7

Psal. 26, 3

Consola-
tionis spi-
ritualis
subtrahitio
ne virtu-
tes pro-
bantur.

Rom. 4, 18

MULTAE autem sunt tentationum species. Vna est subtractio & inopia deuotionis. Aliæ tentationes, sine ista nullam vel minorem virtutem habent, cum ipsa sit quasi domus refugij ab omni tribulatione. Dominus mihi adiutor, & ego despiciam inimicos meos. Item, Si consistent aduersum me castra, non timebit cor meum. Subtracto ergo tam singulari refugio, homo quodammodo inermis expositus est hostibus tentationū: & ideo pavidus efficitur & pusillanimis, nisi fidei & spei firmitate se muniat, & patientia & humilitate se defendat, quæ tunc maximè habent locum exercendi se, & magnam gloriam promerendi. Fides autem probatur, si credit vera esse quæ iam desit per gustum dulcedinis experiri. Dulcia nimis sunt omnia, quæ de Deo credimus: sed gustus eorum ideo subtrahitur bonis, vt fides magis innitatur auctoritati scripturarum quàm experientiæ propriæ, & magis ex hoc meritoria sit. Spes autem probatur, si confidat Deum sibi esse propitium, etiam dum flagellat: & ita studiosè studeat ei seruire & placere in omnibus, ac si sentiat & videat eum sibi esse placatum. Vnde Abraham laudatur quòd contra spem in spem credidit diuinæ promissioni, & non hæsitauit diffidentia: certissimè sciens quòd quæcūque promisit Deus, potens

potens est & facere. Patientia probatur, si non murmuret contra Deum, quasi sua duricia hominem tribulet ut desoletur: & si longanimiter sustineat beneplacitum Dei, & non deficiat in aduersis. Humilitas probatur, si cogitet se dignè puniri, qui quasi indignus sit consolatione spiritali: & si iustificet Deum, quod iuste iudicauerit puniēdo reum, & ingratum priuando beneficio consolationis internæ. Tantum debet nobis Deus placere, & tantum debemus eum diligere, quando nos punit ut purget, ac si blandiatur ut consoletur. Quis enim filius quem non corripit pater? Ego quos amo, arguo & castigo. Quidam etiam tentatur ex difficultate bene operandi, & habent aliquam bonam voluntatem, sed non fortem: & ex difficultate obstaculum inueniunt, quasi qui graue saxum uolunt, & inde affliguntur, tam ex remorsu conscientiaē quæ accusat eos torporis, quàm ex dolore tardi profectus, & desiderio uitæ sanctioris. Quidam enim uellent habere bona opera, & non valent ad ea exequenda seipso vincere. Iuxta illud Apostoli, Velle mihi adiacet; perficere autem non inuenio. Aliqua uero possent, sed ita uidetur eis arida & parua quod diffidunt ea placere Deo, uel alicuius meriti forte: sic utrobique neglecti sunt, & incidunt in quandam tristitiam: sicut dicit de talibus Bernardus: Sunt qui in studiis spiritalibus fatigati, & uersi in torporem ambulant tristes in uis Domini: longos dies & longas conqueruntur noctes, frequenter murmurant, arido corde ad quælibet iniuncta accedunt, &c.] Quidam enim horror terret eos, cum cogitant de profectu spiritali, quasi dicant apud se: Bona est uictoria; sed dura est pugna. Dulce præmium, sed labor merendi grauis. Sic exploratores missi in terram promissionis, reuersi com-

Heb. 12, 7

Apoc. 3, 19

Tentatio & difficultate bene operandi.

Rom. 7, 18

Serm. 325
in Cant.
ante med.

Nu. 13, 26

P men-

mendabant ubertatem terræ, ostensis fructibus, sed terruerunt populum pro difficultate expugnationis hostium, & proceritate inhabitantium. Ita religiosi quidam explorantes terram per scripturas, magna gaudia cæli prædicant: sed pugnam tentationum & labores spiritualium exercitiorum ita exhorrent, quod potius in deserto mori volunt quam introduci in terram promissionis: hoc est, magis volūt in quodam medio statu manere inter secularem vitam & spiritualem, quasi inter Aegyptum & terram promissionis in deserto arida conuersationis, quàm per laborem & tribulationes peruenire ad gratiam perfectionis. Gigantes etiam terræ mirantur, & timent quasi môstra Enachin, cum magnorum sanctorum virtutes considerant: & de propria paruitate diffidentes illorum perfectionē attingere, non ex humilitate sed ex pauiditate desperant, causantes & murmurantes contra Dominum, quod tam dura seruitiā ab homine requirant: sicut illi cum educti essent de Aegypto, ad tales miseras tolerandas. Inde etiam est quod tam pauci ad perfectionem perueniunt: sicut de omnibus supra ad pugnam numeratis tantum duo ad terram promissionis intrauerunt: quia soli illi perfecti sunt inter religiosos qui in pugna tentationis & in exercitio virtutis infatigabiliter constantes fuerint in pugna, resistendo malis, & in exercitio insistendo bonis usque in finem. Ex hoc sequitur alia tentatio, scilicet fastidij, qua fastidit homo omnē bonū, tædet eū orare, legere, meditari: tædet eum audire bona vel loqui vel operari, vel interesse diuinis, etiam quæ sine graui labore facere posset. Et exinde cum ad magna virtutum præmia peruenire diffidit, etiam in minoribus exerceri fastidit. Et quod hæc tentatio

Cur pauci
ad perfectionem
perueniāt.
Nu. 14, 19

Tentatio
fastidij.

tatio ex priori oriatur, ostenditur: quia statim ^{Nu. 21, 5} post murmur populi pro labore, sequitur murmur pro fastidio mannae, quod significat spiritualis refectio-
 nis alimentum, sicut sunt verba sacrae scripturae, & bona opera, quae pascunt animam & reficiunt conscientiam. De hoc Propheta dicit: Omnem escam abominata est anima eorum: & appropinquauerunt vsque ad ^{Psal. 106, 18.} portas mortis. Ad duo autem trahit ista tentatio, aut ad exteriores consolatiunculas & seculares leuitates: vt qui non habet in spiritualibus delectationem; saltem in carnalibus quaeratur & secularibus nugis, quo consulat fastidio quo vexatur. Sic & illi qui manna nauseant, ^{Nu. 11, 5} carnes concupiscunt, & pepones & porros, &c. id est, carnalia & terrena gaudia, & sollicitudines exteriorum negotiorum, quae sua acredine quasi porri fastidientem gustum mutando delectant, sed postea conscientiam amaricatam ad fletum compellunt. Aut ad nimiam tristitiam trahit haec tentatio fastidij, dum non habet in spiritualibus delectationem, & in carnalibus consolari renuit: & sic nusquam inueniens refugium magno mœrore consumitur. Solum ergo restat, vt instanter clament ad Dominum cum tribulantur, vt de necessitatibus suis liberentur, & sacrificent sacrificium laudis & annuncient opera eius in exultatione, id est, recolant beneficia Dei: vt ex illis ad laudem eius in exultatione spiritus prouocentur. Quae si statim non successerit, sequitur alia ^{Tentatio impatientiae.} tentatio grauis impatientiae contra Deum, quare tam durus & immisericors sit tribulato, quare tam parcus in dando egeno gratiam, & tam anxie petenti, & tam importune pulsanti. Et haec tentatio quandoque tam valida est, quod quasi insanit homo, & palpitat ex vehementi mœrore: quia ibi non inuenit solatium quod

Mat. 7, 8
Job 30, 20

Esa. 63, 15

Abac. 1, 2

Psal. 12, 1

Psal. 43, 23

Exod. 17, 7

Psal. 84, 13

Tentatio
anims mo-
lesti peri-
culosior.

deberet ei esse vnicum refugium, scilicet in oratione & in tanta supplicatione, cum Dominus dicat: Omnis qui quaerit, inuenit. Clamo ad te, & non exaudis me: sto, & non respicis me. Mutatus es mihi in crudelem: & in duritia manus tuae aduersaris mihi. Multitudo viscerum tuorum, & miserationum tuarum, super me continuerunt se. Vsq; quo Domine clamabo, & non exaudies, vociferabor vim patiens, & non saluabis? Vsq; quo Domine obliuisceris me in finem, vsq; quo auertis faciem tuam a me? Item, Exurge, quare obdormis Domine? exurge & ne repellas in finem. Item illud murmur filiorum Israëli: Est ne Deus in nobis an non? Hæc omnia illius tentationis anxietatem exprimunt, quæ non valet melius superari, quam patienter tolerando & humiliter expectando, donec nobis benignitatis suæ vultum dignetur ostendere, & manum largitatis aperire: vt cælum quod super nos quasi æneum sentitur, stillas gratiæ nobis influat: & terra cordis nostri quasi ferrea, emollita pluuiis benignitatis Domini fructum suum, & affectus pios & desiderium deuotionis germinet. Illa autem tentatio magis periculosa est, quæ minus molesta sentitur: quando ex longo usu subtractionis gratiæ deuotionis, & post anxiam multa desideria & labores pro recuperanda gratia homo quasi lassus remittit animum ab intentione quaerendi: & sub colore patientiæ desinit oculos attollere ad opes, quas habere se posse non videt: & indignanti humilitate cogitat se indignum tali gratia: quia forsitan aliud de illo præordinauit Dominus, vt ad exteriora cõuersus multis proferat, & ideo ab interioribus sit repulsus. Vult etiã sub discretionis velamine deinceps parcere sibi, ne corpus nimis debilitetur, vel caput irrecuperabiliter

biliter destruat. Et incipit remissior esse in studio orationis, & ad confabulationes promptior, ad euagandū paratior, ad corporis comoda studiosior, ad inanes iocos promptior, ad exteriores occupationes sub specie redimēdi tempus vtiliter, voluntarius & intentus. Et ita paulatim subtrahitur à primo feruore, & desiderium proficiendi refrigescit, & studium languescit, & subintrant affectiones religiosarum feminarum, & visitationes earum: & omnibus aliis extinctis solum remanet ei ad solatium debile, quod adhuc scit loqui de spiritualibus: per quod vel seipsum præfert multis inexpertis talium experientiarum spiritualiū, vel acquirit sibi nomen apud religiosas feminas, quæ existimant eum loqui ex cordis abundantia, & esse bonum instructorem vitæ spiritualis & deuotionis internæ. In huius tentationis tempestate plurimi fluctuant, & pauci enauigant: quia nec amor Dei afficit, nec desiderium trahit, nec timor stimulat, nec feruor proficiendi vrget: remissi in omnibus, & si quæ bona videntur facere, ex vsu quodam vel ex pudore humano faciunt; vel ex timore, ne deterius eis contingat. Vnde qui hoc superare desiderat, oportet vt vim sibi met faciat tam cordi quàm corpori: sicut pigrū animal quod calcibus tūditur, flagellis agitatur. Quidam trahuntur impetu feruoris ad bonum. Sicut igitur illi indigent fræno quo retrahantur ne præcipitentur: ita alij indigent flagello impellente, quo ad bonum quasi coacti incitentur. Misericors autē Deus quo difficilius quis in tētationis pugna certauerit, eo maioris perfectionis ei gratiam tribuet in præsentī, & maioris gloriæ præmiū in futuro. Sunt aliæ plurimæ tentationum species, quarum naturam, origines & causas prosequi longum est. Si

Tentatio-
nes grauif-
simæ.

enim nullus medicorum omnes morborum
corporalium varietates & dolores plenè potest
cognoscere; quanto minùs spirituales morbos
tentationum & passionũ, quæ subtiliores sunt,
valet aliquis plenè discernere, nisi Spiritu san-
cto plenissimè illustratus. Acerbissimæ tamen
tentationes videntur, hæsitatio in fide Catho-
lica, & desperatio de Dei misericordia, & spi-
ritus blasphemix contra Deum & contra san-
ctos, & tentatio sibimet iniiciendi manus &
se perimendi: & quædam perplexitas queru-
losæ conscientix medicinale consilium non
admittens.

*De remediis contra acerbissimas ten-
tationes.*

CAP. III.

CONTRA tales, ista maximè valent re-
media. Primò, vt consolentur, quòd non
timeant illas tentationes: quia magis proficiat
ad meritum patienti quàm ad detrimentum.
Secundò, quòd patienter tolerant: sicut si Sa-
ranas visibiliter vel sensibiliter aliquem tur-
barer. Tertiò, quòd non curentur, nec ratio-
cinando eis resistatur: quia ex hoc magis quasi
confricata inflammantur, sed ad alia tractan-
da se conuertat homo, quibus abstractus à se
obliuiscatur passionis suæ: sicut corporali pas-
sione laborans, si habet quo occupatus obliui-
scatur sui, leuius interim torquetur. Quarto,
vt orationibus suis & aliorum bonorum ho-
minum misericordix diuinæ remedium im-
ploret.

De